

PARTICULARITĂȚILE ACTIVITĂȚII ENTITĂȚILOR DE TRANSPORT AUTO ȘI INFLUENȚA LOR ASUPRA ASPECTELOR ORGANIZATORICO- METODOLOGICE ALE CONTABILITĂȚII MANAGERIALE

Lect. univ. Stela CARAMAN, ASEM

This article examines the characteristics of auto transport services. It also provides a description of the process of load transporting (goods). Finally, the author has explained the influence of transport services upon the organization of managerial accounting at auto transport entities.

Cuvinte-cheie: contabilitate managerială, entitate de transport auto, servicii de transport auto, proces de transport.

JEL: M-41

Ca și orice alt tip de transport, transportul auto se caracterizează prin anumite particularități privind deplasarea bunurilor. În teoria economică, problematica particularităților activității de transport, în general, și a celor de transport auto, în particular, este deosebit de amplu prezentată. Ținem să precizăm că particularitățile serviciilor de transport auto enunțate constituie rodul observațiilor și studiilor specialiștilor în economia transporturilor, autorului revenindu-i doar meritul de a le sistematiza pe gupe și a le adapta transportului auto de bunuri. Astfel, particularitățile serviciilor de transport auto sunt pe larg dezvăluite de către autorii autohtoni V. Bucur, I. Rusnac,

autorii români G. Caraiani, L. Rusu, precum și de către autorii ruși A.P. Anisimov, V.C. Iufin, B.E. Nicolaiciuc ș.a.

O analiză a lucrărilor acestor autori ne-a permis să constatăm că totalitatea particularităților atribuite activității de transport auto pot fi împărțite în trei grupe (tabelul 1), și anume:

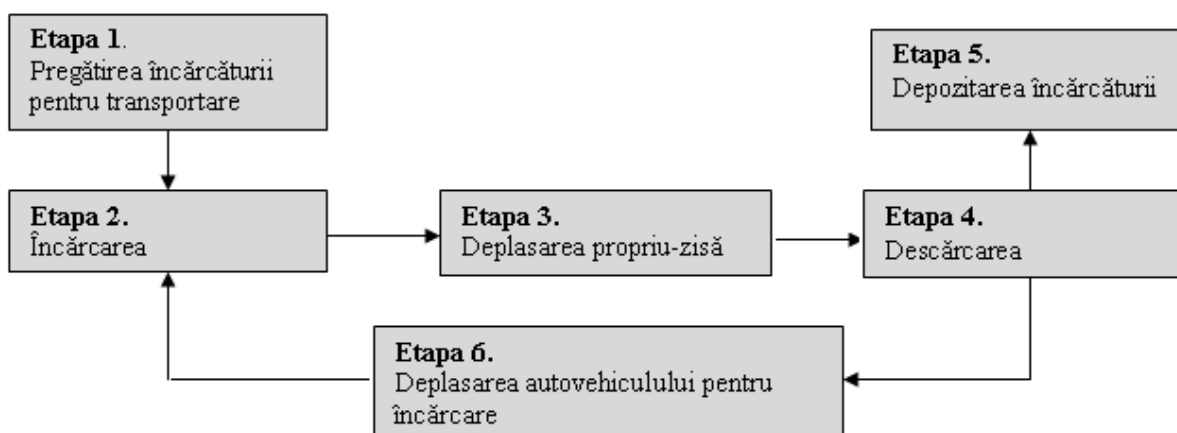
- ❖ comune tuturor tipurilor de servicii;
- ❖ comune serviciilor de transport;
- ❖ specifice serviciilor de transport auto.

Tabelul 1

Particularitățile serviciilor de transport auto

Comune tuturor tipurilor de servicii	Comune serviciilor de transport	Specifice serviciilor de transport auto
Îmbinarea proceselor de producție și de vânzare	Caracterul nematerial al producției	Efectuarea transporturilor „de la ușă la ușă”
Lipsa consumurilor de materii prime	Costul transportărilor se adaugă la costul bunurilor transportate	Mobilitatea, dinamismul și manevrabilitatea înaltă a autovehiculelor
Lipsa stocurilor de produse finite	Activitate continuă în timp, dar discontinuă ca intensitate	Transportarea partidelor mici de bunuri, la termenele stabilite
	Activitate ce se desfășoară pe spații întinse	Achiziționarea autovehiculelor necesită investiții specifice mai mici, iar pregătirea conducătorilor auto se realizează cu cheltuieli mai reduse și într-un timp mai mic
		Utilizarea unor autovehicule cu suprastructuri specializate (izotermice, frigorifice, cisterne)

Detalierea procesului tehnologic al entităților de transport auto asigură identificarea tipurilor de activități la nivelul cărora se colectează costurile/cheltuielile și veniturile entității. În literatura de specialitate, există mai multe păreri cu privire la complexitatea procesului tehnologic de transport auto. Pornind de la acestea, schema procesului tehnologic al entităților de transport auto poate fi prezentată, în esență, astfel (figura 1):

Figura 1. Schema procesului tehnologic de transportare auto a mărfurilor

Prin urmare, un grup de autori sunt de părerea că procesul tehnologic de transportare a mărfurilor este simplu și nu este constituit din mai multe faze (procese), iar, în urma lui, rezultă producție omogenă. De această părere sunt autorii: V. Bucur, N.T. Beluha, I. Gheorghe ș.a.

Un al doilea grup de autori, precum J.F.Șuticova, afirmă: „Procesul de transport auto constă din trei elemente: încărcarea mărfurilor în punctele de plecare; deplasarea mărfurilor între punctele de plecare și destinație; descărcarea mărfurilor în punctele de destinație” [4, p.4].

După părerea altor autori, cum ar fi, de exemplu, A.P. Anisimov: „părțile componente ale procesului tehnologic de transport auto sunt operațiile de expediție, depozitare, încărcare-descărcare, de organizarea căroră depinde, în mare măsură, staționarea autovehiculelor în așteptarea lucrărilor de încărcare-descărcare, integritatea încărcăturii și, respectiv, productivitatea autovehiculelor și costul serviciilor prestate” [3, p.108]. Considerăm că această afirmație este caracteristică entităților care prestează servicii de transport-expediție, adică, execută un complex de lucrări legate de transportarea încărcăturilor din momentul primirii încărcăturii în punctele de plecare până în momentul predării acestora în punctele de destinație (etapele 1-2-3-4-5).

În opinia noastră, parte integrantă a procesului de transport este și etapa de pregătire și menținere a autovehiculelor în stare tehnică corespunzătoare (deservirea tehnică a mijloacelor de transport). Însăși, după natura sa, aceasta este o etapă complexă a procesului de transport auto. De asemenea, este imposibil de neglijat și etapa de organizare și gestionare a procesului de transport auto. Pornind de la cele spuse, se poate afirma că procesul tehnologic de transportare auto a mărfurilor constituie un sistem de activități sau procese între care există legături reciproce, care se interconstruiesc reciproc, fapt care ne permite să judecăm complexitatea lui.

Astfel, considerăm că procesul de transportare a bunurilor poate fi împărțit în trei subprocese independente: organizarea și gestionarea procesului de transport, transportarea bunurilor și deservirea mijloacelor de transport. La rândul său, procesul de transportare a bunurilor poate fi constituit din mai multe activități specifice, cum sunt: de încărcare, de deplasare propriu-zisă, de descărcare, de deplasare a autovehiculului la punctul de încărcare, de pregătire a încărcăturii pentru transportare, de depozitare a bunurilor, operații de expediție etc.

În general, procesul tehnologic de transportare a bunurilor tipic pentru entitățile de transport auto (cu excepția, celor de transport-expediție) include următoarele tipuri de activități (tabelul 1):

Tabelul 1

Structura generală a procesului tehnologic de transportare a bunurilor

Nr. crt.	Tipuri de activități din cadrul procesului tehnologic	Natura activității	Executorul posibil
1.	Încărcarea	suplimentară	agentul transportator / organizație terță
2.	Transportarea (deplasarea) propriu-zisă până la punctul de destinație	de bază	agentul transportator
3.	Descărcarea	suplimentară	agentul transportator / organizație terță
4.	Păstrarea și eliberarea încărcăturii	suplimentară	agentul transportator
5.	Deservirea tehnică a mijloacelor de transport	suplimentară	agentul transportator / organizație terță
6.	Organizarea și gestionarea procesului de transport	suplimentară	agentul transportator

Un alt aspect important al contabilității manageriale constă în alegerea metodei de evidență și calculație a costurilor. Astfel, având în vedere particularitățile procesului tehnologic, entităților de transport auto le este recomandată utilizarea metodei pe procese (sau activități) în combinație cu metoda Standard-cost – în scopurile evidenței și calculației costului serviciilor de transport prestate, precum și a metodei Direct-cost – în scopul luării deciziilor manageriale operative.

În ultima perioadă, o atenție sporită se acordă calității serviciilor de transport prestate. Prin urmare, modelul acceptat de organizare a contabilității manageriale trebuie să prevadă și o metodică de evidență și analiză a indicatorilor privind calitatea serviciilor de transport prestate. Această metodică trebuie să includă documente de reglementare internă a aspectelor legate de calitatea serviciilor, metode de evidență, rapoarte interne, precum și nomenclatorul indicatorilor care ar reflecta

cel mai eficient calitatea serviciilor prestate, ar stimula managerii și ar evalua eforturile lor la creșterea calității.

Generalizând, influența particularităților activității întreprinderilor de transport auto asupra aspectelor organizatorico-metodologice de ținere a contabilității manageriale este redată în tabelul 2.

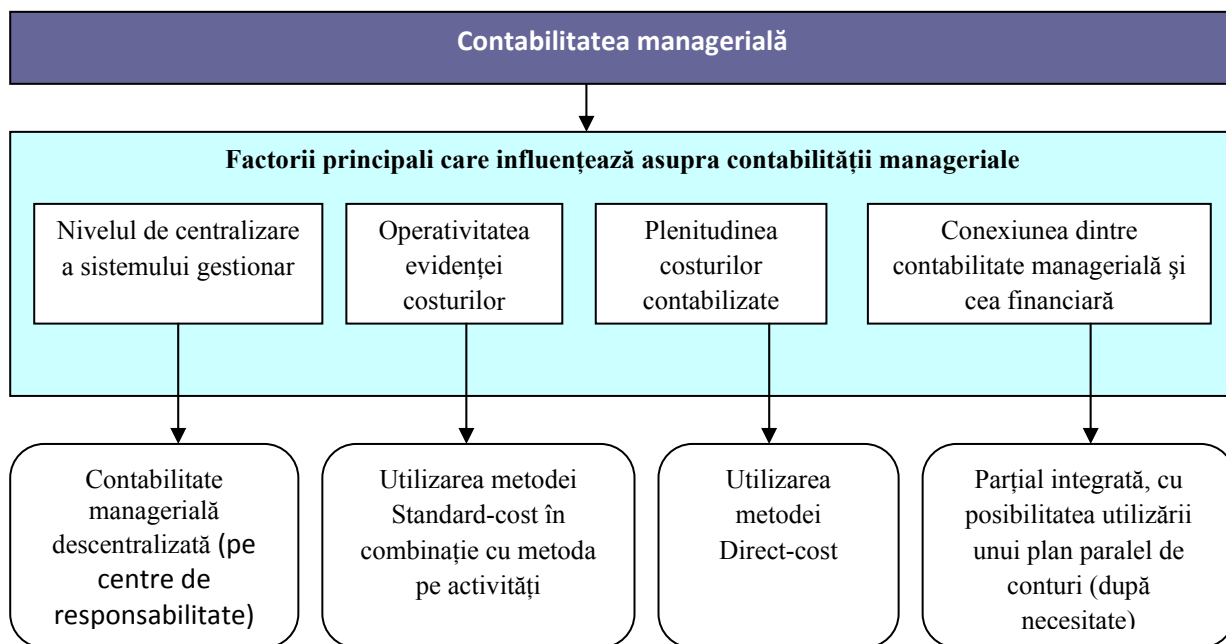
Tabelul 2

Influența particularităților transportului auto asupra organizării și metodologiei contabilității manageriale

Nr. crt.	Particularități ale transportului auto	Influența asupra organizării și metodologiei contabilității manageriale
1.	Un număr mare de acte normative care reglementează modul de desfășurare a activității întreprinderilor	Sistemul contabil al întreprinderii trebuie să prevadă respectarea cerințelor actelor normative care reflectă specificul economiei transportului auto
2.	Mobilitatea mijloacelor de transport	Conduc la dificultăți în coordonarea activității desfășurate, în repartizarea responsabilităților între managerii de diferite nivele de gestionare, ceea ce determină descentralizarea contabilității și formarea centrelor de responsabilitate
3.	Prestarea serviciilor pe spații întinse	
4.	Instabilitatea geografică a serviciilor prestate	
5.	Utilizarea autovehiculelor de modele și mărci variate, cu grade diferite de uzură	Neomogenitatea calității serviciilor prestate, ceea ce impune elaborarea unei metodici de evidență și analiză a calității serviciilor prestate în cadrul contabilității manageriale. Influența asupra costului serviciilor prestate
6.	Îmbinarea proceselor de prestare și comercializare a serviciilor	Influențează metoda de evidență și calculație a costului serviciilor prestate
7.	Lipsa consumurilor de materii prime și a stocurilor de produse finite	
8.	Caracterul nematerial al producției	
9.	Caracterul variat al bunurilor transportate	Necesitatea elaborării și contrapunerii diverselor variante de decizii de ordin tehnologic și managerial
10.	Normarea indicatorilor principali	Elaborarea bugetelor. Necesitatea evidenței abaterilor dintre datele efective și cele normative (utilizarea metodei Standard-cost).
11.	Lipsa producției în curs de execuție și rapiditatea finalizării întregului proces tehnologic, a cărui durată maximă se limitează la câteva ture de muncă (în cazul transporturilor internaționale), iar cea minimă – la câteva ore sau chiar minute	Necesitatea luării operative a deciziilor manageriale privind gestionarea activității de transport pe termen scurt, ceea ce justifică aplicarea metodei Direct-cost
12.	Caracterul sezonier al activității și influența esențială a factorilor climaterici și rutieri	Necesitatea luării unor decizii manageriale specifice impun contabilității manageriale cerința de operativitate și flexibilitate. Influența asupra mărimii costului serviciilor prestate

Examinarea specificului activității de transport auto confirmă necesitatea entităților în informații suplimentare, care nu pot fi asigurate de către sistemul contabilității financiare. Aceasta, încă o dată, demonstrează necesitatea obiectivă de organizare și ținere a contabilității manageriale la entitățile din sfera transportului auto.

Influența particularităților enumerate ale activității de transport auto asupra aspectelor organizatorico-metodologice ale contabilității manageriale ne permite să stabilim structura sistemului de contabilitate managerială la entitățile de transport auto (figura 2).

Figura 2. Structura contabilității manageriale

Trebuie menționat că structura determină modelarea contabilă, deoarece ea definește parcursurile fluxurilor interne ale întreprinderii, pe care contabilitatea managerială le va sesiza și evalua. De asemenea, ea determină capacitatea contabilității manageriale de a furniza o varietate de informații, de a dispune de o detaliere relativă a volumului de date pe care le poate oferi.

Bibliografie:

1. BUCUR V. *Particularități ale contabilității în transportul auto*. – Ch.: Editura Cartier, 2008. – 168 p. ISBN 978-9975-79-510-4.
2. RUSNAC Iu. *Economia transportului auto*. – Ch.: Editura Evrica, 2003. – 136 p. ISBN 9975-942-08-3.
3. АНИСИМОВ А. П., ЮФИН В. К. *Экономика, организация и планирование автомобильного транспорта*. М.: Транспорт, 1986. – 248 с.
4. ШУТИКОВА Ж. Ф. *Бухгалтерский учет на автотранспорте предприятия*. М.: Финансы и статистика, 1999. – 128 с. ISBN 5-279-02094-X.